

PREFERENȚIALITATEA ȘI ACOMODAREA ILOCUȚIONARĂ ÎN INTERACȚIUNEA VERBALĂ

ARIADNA TEF NESCU
Facultatea de Litere
Universitatea din București

1. Introducere

Noțiunile de *preferențialitate* și de *organizare preferențială* (cf. termenul englezesc *preference; preference organization*) sunt concepte-cheie în viziunea lui E. A. Schegloff (2007: 58-97) asupra conversației. Fenomenul *organizării preferențiale* a replicilor în vederea realizării unei mișcări conversaționale este descris pe larg în *Sequence Organization in Interaction*, bucurându-se însă de referiri constante și în alte lucrări ale autorului, dat fiind faptul că această noțiune o completează pe cea de *adiacență*, la rândul ei particularitate de bază, ce unifică replicile în cadrul conversației. Noțiunea de organizare preferențială se înscrie într-o familie mai largă de concepte pragmatolingvistice, care cuprinde *sensul intersubiectiv, atitudinea sau poziționarea vorbitorului* (cf. eng. *stance* și *stancetaking*), *orientarea, punctul de vedere*. Aceste concepte sunt operative în analiza conversației și în analiza discursului, putând fi aplicate la nivel de *mișcare discursivă, mișcare macro-discursivă, act discursiv, strategie discursivă* și chiar, în ultimă instanță, la nivel de *act verbal* și de *for ilocuționar*. Nu este în intenția noastră de a trasa granițe și de a construi punți între aceste concepte, ci doar dorim – ca să folosim un termen wittgensteinian – să indicăm „aerul de familie” comun acestor noțiuni. Facem aceasta pentru a ne putea uita trecerea spre o prezentare sumară a conceptului conversațional de *preferențialitate*, ca apoi să îl utilizăm în cadrul jocului polifonic rezultat din împletirea *discursului citat* (Dc) sau *discursul raportat* cu *discursul citant* (DC).

În discuțiile centrate pe probleme ca aceea a lipsei unei garanții a obiectivității discursului citat în raport cu originalul lui și a cât de preia *discursul citat* (sau *discursul raportat*), din discursul original (care a fost emis într-un cadru temporal, spațial și, poate, social diferit și, oricum, anterior cadrului de comunicare în care se înscrie *discursul citant*), cu alte cuvinte în problematica ce vizează autenticitatea, adevărul, cuantumul informațional, fidelitatea citării în raport cu enunțul original, s-a discutat de faptul că citarea poate fi incompletă, că ea preia cel puțin o parte din locuțoriile enunțului original, o parte din structura lingvistică și o parte din conținutul semantic ale secvenței originale (Maingueneau 2008: 205; 235-240). Ce nu s-a discutat însă până acum, din câte cunoaștem noi, este faptul că discursul citat poate să preia sau să indice și orientarea preferențială a schimbului verbal inițial sau, cel puțin, o parte din forțele ilocuționare cu care au fost rostite replicile *ab initio*. Astfel, orientarea preferențială și forțele ilocuționare care se pot identifica la nivelul discursului citat sunt, în concepția noastră, un indice de autenticitate a *discursului citat*, o modalitate de prestrare a subiectivității replicilor, pe scurt, un element prin care se poate aproxima apropierea mai mare sau mai mică a

discursului citat de discursul original sau, dimpotrivă, o tot mai accentuată tergere a „contururilor” schimbului verbal inițial. De asemenea, pentru noi, *preferențialitatea* și reversul ei, *nepreferențialitatea*, de la nivelul unei mici conversaționale, pot avea funcția de liant între trei unități discursive: discursul original, de la care discursul citat se revendică, discursul citat (Dc) și discursul citant (DC).¹

Am menționat mai sus faptul că preferențialitatea depinde și se msoară în funcție de o proprietate fundamentală, legată de succesiunea în flux a replicilor, și anume de *adiacență*. Cu toate acestea, una dintre particularitățile structurale care se pierde în „insula textuală” care este discursul raportat este chiar adiacența. Ordinea secvențială a conversației originale este parțial sau total ștearsă în discursul raportat, mai ales atunci când acesta conține doar reproducerea unei singure replici din discursul original sau poate chiar și mai puțin de atât. Dar deși discursul citat nu garantează prezervarea adiacenței existente în discursul original, adesea îndică organizarea secvențială continuă să fie prezentă la nivelul lui, așa încât se poate deduce dacă secvența citată face parte, la origine, dintr-o mică conversațională dominată de preferențialitate sau de nepreferențialitate.

1.1 Preferențialitatea și reversul ei – precizări și exemplificări

Pentru a înțelege mai bine un anumit fenomen este, uneori, mai ușor să se facă referiri la opusul lui. Nepreferențialitatea este una din formele de orientare acțională care la E. A. Schegloff (2007) are un sens mai extins decât se poate bănuși la o primă vedere. Nepreferențialitatea poate fi atât răspunsul nepreferat la o primă secvență, cât și tendința alocutorului de a schimba turnura conversației spre un alt tip de acțiune lingvistică. În cazul în care, de exemplu, o solicitare de tipul unei rugăminți este anunțată printr-o presecvență (de exemplu, „A: Mi-a plăcut mult bluza ta albastră!”), această mică *captatio benevolentiae* este, din perspectiva analizei conversației, o strategie care orientează desfășurarea schimbului conversațional spre un răspuns pozitiv la rugămintea ce va urma în scurt timp („A: Poți să îmi împrumuți mie sâmbătă?”). Încă de la inserarea strategică a presecvenței se semnalează interlocutorului că se așteaptă din partea lui o încadrare sau o aliniere în tiparul conversațional a ceea ce va avea să fie actul verbal de rugăminte și se încearcă să se blocheze o deviere spre un alt scop acțional. Mai precis, locutorul inițiator al actului discursiv urmărește în egală măsură două lucruri: să realizeze secvența de rugăminte, aceasta însemnând concret fie satisfacerea ei, fie nesatisfacerea ei și, în același timp, dacă „se poate și are noroc”, ca să se exprime în termeni netehnici, în mod ideal ar dori ca interlocutorul să susțină în rolul conversațional care i-a fost alocat.

Noțiunea de preferențialitate acoperă, astfel, o structură mai amplă, de tipul:

[(presecvență) rugăminte ^ împlinirea sau neîmplinirea rugăminții (^ postsecvență)].

Dacă interlocutorul nu respectă tiparul secvențial configurat și îl deturneză de la rugămintea la o mică conversațională de alt tip, de exemplu către o acțiune de genul întrebării și răspunsului, această schimbare a designului acțional, care fusese inițiat deja, poate fi

¹ Facem precizarea că termenul de *preferențialitate* este noțiunea-umbrelă care acoperă cazurile concrete de realizare, ce pot fi atât secvențe dominate de preferențialitate, cât și secvențe dominate de nepreferențialitate. Prin urmare, termenul general se suprapune peste una din realizările lui concrete.

echivalent cu o amânare, *recte* cu o orientare nepreferențială față de secvența de rugămintă sau chiar o detrunare a mișcării discursive deja lansate către un alt scop conversațional.

Inserarea de către interlocutor a unui alt format conversațional decât cel care a fost conturat anterior este unul dintre pericolele cele mai frecvente care amenință adiacența, odată cu aceasta, actul discursiv vizat de locutorul care a avut inițiativa lui. De exemplu, în cazul macroactului conversațional solicitare (rugămintă) și acceptarea sau neacceptarea realizării acesteia, după prima etapă a actului, în care locutoarea își formulează dorința și împrumută o bluză albastră, alocutoarea contribuie cu o replică interogativă „B: Dar pentru ce îți trebuie?”, ea amână producerea replicii secundă preferată pentru mișcarea conversațională de rugămintă, schimbând momentan cursul conversațional spre un alt format acțional.

[prescven[^] rugămintă[^] [întrebare[^] r spuns]₂[^] împlinirea sau neîmplinirea rugămintii]₁.

Se poate întâmpla ca al doilea format conversațional inserat în cadrul primului să ia amploare și inițiatorul primei mișcări ilocutionare să își abandoneze proiectul. De exemplu, dacă la întrebarea de mai înainte, care fractură adiacență cadrului solicitare (rugămintă) se venea cu un r spuns de tipul „Ca să m duc la o nuntă .”, r spuns care, la rândul lui, era urmat de o altă serie de întrebări și r spunsuri, însemna că realizarea macroactului discursiv de rugămintă era: (i) mult amânat (cf. B: „La cine?” // A: „La Mihai.” // B: „Se însoară Mihai?!” // A: „Da.” // B: „Păi tii, și eu am, sâmbătă, un botez.”) sau (ii) abandonat (cf. A: „Bine! N-am să te mai rog niciodată nimic.”), indicând nepreferențialitatea pentru această acțiune lingvistică. Reluăm schematizat cele spuse anterior:

(i) [prescven[^] rugămintă[^] [întrebare_a[^] r spuns[^] întrebare_b[^] r spuns[^] întrebare_c[^] r spuns]₂[^] împlinirea sau neîmplinirea rugămintii]₁

(ii) [prescven[^] rugămintă[^] [întrebare_a[^] r spuns[^] întrebare_b[^] r spuns[^] întrebare_c[^] r spuns[^] ...]₂[^] ...Ø (abandonarea rugămintii)]₁.

Prin urmare, în concepția lui E. A. Schegloff, caracterul preferențial sau nepreferențial al unei secvențe nu trebuie echivalat cu sensul substanțial al intervențiilor enunțiatorilor, ci depinde de activitatea colaborativă a ambilor locutori în vederea realizării unui anumit tip de acțiune verbală. Sensul propozițional este „modelat” de valorile acționale ale replicilor. Preferențialitatea se evaluează în funcție de felul în care actul verbal inițiat de unul dintre enunțiatori se realizează, se amână sau este abandonat. Astfel, prin termenul de *r spuns nepreferat* se înțelege acel tip de replică care deviază cursul intervențiilor locutorilor de la orientarea acțională inițiată și care indică faptul că, în cel mai bun caz, satisfacerea ilocutionară a actului respectiv se amână.

Există o multitudine de rutine conversaționale, parte din ele dependente de spațiul cultural, rutine care dezvoltă adevărate ritualuri verbale prin care se împlinesc un anumit scop ilocutionar și prin care se evită cu abilitate ca acțiunea lingvistică să eșueze, venindu-se, pentru aceasta, cu replici reparatorii, ce îi dau interlocutorului posibilitatea să se alinieze la proiectul inițiat. În cazul în care prima secvență a unei perechi de adiacență este o *evaluare personal negativă*, secunda preferată nu va fi niciodată o replică de acord, ci una de dezacord. Dacă locutorul A exclamă „Vai, ce prost am fost!”, din partea alocutorului B se așteaptă un dezacord, de genul: „Nu-i adevărat, de ce zici asta?”, sau tot o replică de evaluare personal negativă (B: „Lasă, că nici eu n-am fost prea iste”). Dacă B aprobă („Păi chiar că ai fost

proast !”) această secundă va fi replica nepreferată, care îndepărtează schimbul verbal de la o mi care conversațional, de tipul lamentării și consolării, spre o altă conflictuală.

Semnămul cel mai evident c interacțiunea verbală capătă turnuri nepreferate îl reprezintă compromiterea adiacenței replicilor, alterarea tipului acțional în care se înscrie secvența. Lucrurile se complică întrucât înem cont de faptul că o primă parte a unei perechi de adiacență poate să aibă mai multe secunde posibile, nu toate prezentând aceeași aliniere față de prima parte. Acele replici secundare ale perechii de adiacență care nu sunt simetrice primei înscriu întreaga secvență într-un „design” caracterizat de nepreferențialitate. De exemplu, dacă alocutorul introduce o altă întrebare în cadrul conversațional în care s-ar fi așteptat să vină cu un răspuns, implică de înțeles faptul că nu preferă „designul” conversațional întrebare – răspuns care a fost inițiat.

1.2 Indicii structurali ai preferențialității și nepreferențialității, cât și alte scurte precizări teoretice

Designul acțional al primei replici, aspectele gramaticale, prozodia și alte particularități intonaționale, selecțiile lexicale, rutinele conversaționale care declanșează implicaturi convenționale sau particularizate, atitudinea propozițională, elemente de polaritate, tipul de cuvânt interogativ, în cazul apariției unor interogative .a., toate acestea indică care ar fi secunda preferată. Cu alte cuvinte, putem vorbi de mijloace structurale care semnalizează organizarea preferențială sau nepreferențială a unei secvențe. Mai mult decât atât, E. A. Schegloff demonstrează că, în cadrul conversației, preferențialitatea și nepreferențialitatea au propria lor *organizare internă*. Structura orientării preferențiale a unei secvențe este dată de direcția generală a replicilor, care poate merge fie către *ajustarea simetrică*, colaborativă, a intervențiilor în sensul realizării mișcărilor acționale respective, fie către o *dispoziție asimetrică* și necolaborativă a contribuțiilor verbale, a cărei urmare poate fi amânarea sau nerealizarea proiectului conversațional inițial.

Nepreferențialitatea este indicată – arată E. A. Schegloff (2007: 63-73) – de o serie de practici lingvistice prin care adiacența este perturbată, și anume:

- *atenuarea semnificației comunicate* (cf. eng. *mitigation*);
- *elaborarea semnificației comunicate prin îngrăditori, relații (suplimentare), scuze, prin refuzuri, nerecunoașterea, deresponsabilizare, cu alte cuvinte, prin strategii marcate lingvistic ale demobilizării interlocutorului* (toate acestea din urmă numite, de E. A. Schegloff, *disclaimers*);
- *răspunsuri implicite* (cf. eng. *default responses*);
- *poziționări speciale, cum ar fi: golurile de comunicare între replici, amânările care apar la inițierea de replică, relațiile anticipatoare, acordurile pro forma, reformulările de blocaj cu inversarea preferențialității* (cf. eng. *pre-emptive reformulation with preference reversal*).

Câteva practici conversaționale specifice preferențialității, descrise de E. A. Schegloff în *Sequence Organization in Interaction*, sunt:

- *recunoașterea* (de către interlocutor) (cf. eng. *recognition*): este secvența conversațională dorită în raport cu *auto-evidențierea* propriilor valori (cf. eng. *self-identification*);

- preferința pentru *secvențele de ofertare* (cf. eng. *offer sequences*) în raport cu *secvențele de cerere* (eng. *request sequences*), atunci când locutorii sunt angajați în realizarea unui transfer a ceva ce este de valoare, fie o informație, fie altceva (Schegloff 2007: 82).

Aceste trăsături ale preferențialității și nepreferențialității le regăsim în strategiile conversaționale. De aici se poate atrage atenția că ele sunt dependente cultural, nu putem să nu observăm că au – ca să folosim o sintagmă pe care am întrebuințat-o deja – un „aer comun, de familie” cu o serie de comportamente conversaționale descrise și de P. Brown și St. Levinson în *Politeness*.¹

Faptul că există similarități între care nu se fac interrelaționări nu ne miră prea mult, deoarece am observat că, de exemplu, E. A. Schegloff (2007) nu folosește nici teoria actelor de vorbire în explicarea preferențialității. Mai mult, el o evită intenționat, dând o justificare într-o notă de subsol (Schegloff 2007: 78, nota 10). Secvența, spune E. A. Schegloff, este domeniul în care putem să discutăm despre organizarea preferat sau nepreferat a replicilor, ea este “the vehicle for getting some activity accomplished, and the response to the first pair part which embodies or favors furthering or the accomplishment of the activity is the favoured – or [...] the preferred – second pair part” (Schegloff 2007: 59). Astfel, unitatea de enunț, acel *turn constructional unit*, cum îl numește E. A. Schegloff (2007), și foră ilocutionară a acestuia nu sunt concepte operative pentru explicarea preferențialității, din cauză că sunt prea locale. În abordarea de față, noi ne vom sluji însă de conceptul de foră. Foră ilocutionară particulară contribuie la sensul acțional al macrosecvenței, deși ele nu sunt cele care îi conferă direct orientarea. Foră ilocutionară construiesc sensul acțional final al macrosecvenței prin punerea în funcțiune a unor mecanisme de integrare, amalgamare și *acomodare ilocutionară*, în care se include și jocul ilocutionar dublu al actelor de vorbire indirecte, dar și de *versatilitatea ilocutionară*. Prin aceasta din urmă ne referim la fenomenul ambiguității ilocutionare ca proprietate inerentă limbajului uman. Este vorba de posibilitatea de a identifica, la nivelul unei unități de enunț, mai multe valori acționale simultane sau generabile retroactiv și care evoluează substituind valorile inițiale pe măsură ce fluxul comunicational se derulează (cf. situația curentă a lui „A vrut de fapt să zică ...”).

Acomodarea ilocutionară este un termen introdus de noi inspirat după termenul de *acomodare presupuzițională* din teoriile referitoare la presupuziții – prin care în elegem designul acțional al interrelaționării foră ilocutionare ale celor două discursuri. Vom arăta că tipul de secvență de la nivelul discursului citant poate influența interpretarea ilocutionară a discursului citat sau invers, secvența citat ajunge să modifice discursul citant.

Orientarea preferențială a unui macroact discursiv este substanțiat de fasciculul foră ilocutionare locale, directe și indirecte, iar foră ilocutionare sunt „ampretele” vorbitorilor, indicii cei mai direcți și mai complecși ai enunțiatorilor. Alinierea sau nealinierea locutorilor în dispozitivul unei mișcări acționale sau chiar în dispozitivul unei mișcări

¹ Tehnica folosită de autorii citați în *Politeness* este aceea a exemplului ilustrativ. Rezultatele în studierea unui fenomen verbal pot înregistra diferențe foarte mari în funcție de ce exemple se folosesc, exemple construite de autor sau exemple autentice. Cum însă la P. Brown și St. Levinson problema se punea numai la nivelul teoretic al fenomenului politeții, folosirea exemplurilor de „autor” convenea întregului demers. În capitolul despre organizarea preferențială din *Sequence Organization in Interaction*, E. A. Schegloff nu face legătură între abordarea sa și cea a teoriei politeții. Fără a căuta acum să găsim o justificare pentru această situație, ne mărginim numai a constata acest lucru.

argumentative se pot deduce din tipurile de for e ilocu ionare „aruncate în joc”. De aceea, tipul orient rii preferen iale îl în elegem i îl consider m ca fundamentul psiholingvistic al sensului interpersonal i al cooper rii conversa ionale.

2. Un exemplu aflat la limit : Dc f r preferen ialitate într-un DC orientat spre nepreferen ialitate

Analizând e antionul urm tor, observ m c apar urm toarele tr s turi sau practici conversa ionale specifice nepreferen ialit ii: *deresponsabilizarea*, *r spunsurile implicite* i de *blocaj cu deturnarea preferen ialit ii*. Secven a de la (1), care este un schimb conflictual între un avocat i o grefier din pricina neg sirii unui dosar, con ine câteva mici zone de discurs raportat, marcate, de noi, cu aldine. Sumarele secven e de discurs citat, unele nesemnificate lingvistic (cf. **1A**; **3A**), nu mai preiau din discursul original decât o parte din con inutul propozi ional al acestuia, f r îns a mai con ine indicii de preferen ialitate ai discursului de origine. Totodat , discursul citat este subordonat unui discurs citant la nivelul c ruia domin nepreferen ialitatea i conflictul verbal.

- (1) **1A:** DOmnule **v-am trimis la grefiera de e[din**
2B: [(doamn) am fost la grefier **grefiera-mi spune c v-a adus dosaru-n arhiv**
3A: **CÎND mi l-a adus în arhiv .**
4B: dumneavoastr m -ntreba i p mine
5A: < i p i grefiera d edin dac [**v-a spus c l-a adus** >
6B: [înseamn c cineva [e nebun aicea
7A: [când nu-ntreba i [i dumneavoastr **CÎND**
8B: [înseamn c cineva este nebun aicea ori este [nebun doamna grefier
9A: [DOmnu avocat
10B: CINE este [nebun în cazul acesta.
11A: [deci DOmnu avocat haide i s l murim [o chestie
(IVLRA, p. 103)¹

Fiecare interven ie a discursului citant (DC) este o replic blocatoare a unei mi c ri discursive în care cei doi participan i ar fi trebuit s se angajeze în rezolvarea unei probleme. Secven a de rezolvare a unei probleme poate fi alc tuit dintr-o serie mai ampl de interven ii care înglobeaz diferite subsecven e, unele perechi adi ionale, ca întrebare – r spuns, cerere – ofert , altele care nu presupun neap rat adi ionalitatea, ca preciz rile, în condi iile în care con inutul propozi ional este clar sau se clarific .

O form de alterca ie const din stagnarea conversa iei prin împiedicarea rezolv rii problemei. Disolu ia con inutului propozi ional (cp) împ rt it de enun iatori este maxim aici, i asimetria dintre replici se poate constata de la prima vedere. Examinarea interac iunii scoate la lumin faptul c acela i con inut, „aceea i idee” sau aceea i unitate de sens topical (aici: „Aducerea dosarului în arhiv ’) este „aruncat de la un locutor la altul” sub diferite forme gramaticale i grade de explicit, cât i sub diferite modalit i enun iative: sub form asertiv (cf. **2B**), sub form interogativ (cf. **3A**), sub forma unei metaîntreb ri sau a unei

¹ Pentru nota ia folosit în secven e, a se vedea sursele folosite.

metaexclamații¹ parazitare pe replica anterioară (cf. **4B**), sau ca aserțiune ipotetică (cf. **5A**). Acest conținut propozițional devine „proiectilul” folosit de locutorii aflați pe terenul „luptei” verbale. Configurațiile diferite pe care le ia același conținut propozițional la nivelul expresiei lingvistice apare, poate, și pentru a-l lua prin surprindere pe „adversar”, dar și ca urmare a încreșterii lui cu anumite atitudini propoziționale (afecte).

Forme lingvistice în care apare același cp₁

2B: Dc (cp₁)

3A: întrebare-ecou (cp₁)

4B: metaîntrebare sau metaexclamație, unde cp₁ este eliptic

5A: evocarea cp₁ într-o construcție *dac ... atunci*.

Scrierea conținutului este contrabalansată de varietatea formelor ilocutionare, a atitudinilor propoziționale și de bogăția implicaturilor dispuse asimetric, contrastant. Ceea ce se întâmplă la nivelul culoarelor conversaționale **1A – 11A**, înănd cont de implicături și de proiectele acționale pe care conversaționalii încearcă să le lanseze, reprezintă un ir întreg de ecuri, care produc insatisfacții conversaționale profunde. Procesând implicatura contextuală a replicii **1A**, care ar fi glosabilă prin „De ce mai vii din nou la mine? Nu trebuia să vii la mine, la acest birou. Nu eu îți pot rezolva problema”, observăm că vorbitorul **A**, începe să construiască, în intervenția de la **1A**, un design acțional de tipul repro – scuza. Scuză nu se va materializa în intervențiile următoare ale interlocutorului, dimpotrivă, **B** conturează în culoarul **2** formatul unei acuzații, care nici ea nu va fi succedată de o dezvinovărire sau de o recunoaștere din partea lui **A**. Vorbitorul **B** resimte irelevanța de la nivelul replicii **1A**, iar implicatura replicii lui am putea-o glosa prin „E irelevant ce îmi spuneți ... Vă acuz/v suspectez că nu rezolvați problema”. Vorbitorul **B** continuă să se confrunte cu senzația de irelevanță (cf. **4B**). Implicatura replicii **4B** ar putea fi stabilită undeva între următoarele aproximații de semnificație: „Nu ai dreptul să întreb. Este irelevant să întreb. Nu este fairplay din partea ta să pui o astfel de întrebare. Sunt revoltat, exasperat, de atitudinea ta .a.”. Interlocutoarea lui **B**, funcționară de la judecătoria, continuă să se deresponsabilizeze prin problematizarea situației (cf. **5A**), iar **B** să capituleze (cf. **6B, 8B, 10B**), pentru că, la finalul secvenței, **A** s-a „preia conducerea” (*haide și lămurim o chestie*), poate doar aparent.

Asimetriile acționale și de atitudine propoziționale (afect)

1A: repro [nu urmează scuza]

2B: neasumarea vinovăției și acuzație indirectă [nu urmează o dezvinovărire sau recunoaștere]

3A: deresponsabilizare

4B: atac întit, constând în respingerea dreptului de a se deresponsabiliza

5A: complicare, problematizare

6A: întreruperea problematizării; enervare maximă

7A: insistență în problematizare

8B: enervare maximă

9A: directiv : încercare de a lansa un apel la calm

10B: enervare maximă [B începe să „piardă terenul”]

¹ Este o ambiguitate ilocutionară la nivelul culoarului conversațional (**4B**).

11A: directiv : încercare de a lansa un apel la calm; preluarea controlului asupra designului ac ional.

Contrastul între o orientare puternic spre nepreferen ialitate care apare la nivelul discursului citant și tergerea orientării preferențiale din discursul citat este un fenomen curent datorat raportării și imbricării textuale a lui discursului citat, dar și faptului că nu toți enunțatorii au co-prezență spațio-temporală, unii dintre ei fiind voci evocate (*grefiera*). Raportorul discursului citat trunchiază conținutul semantic, evocă autorul replicii citate (*grefiera-mi spune*) și terge total orientarea preferențială, lăsând numai forma ilocutionară locală a replicii din discursul original, iar aceasta din necesitate conformării la principiul comunicational al relevanței optime a discursului citant în care se înscrie citarea. Principiul relevanței, care prevede minimum de efort cu maximum de efecte contextuale (Wilson & Sperber, 2008, p. 609), se aplică însă numai din perspectiva discursului citant. Dacă pentru discursul citant este relevant ca din discursul original să se presteze numai conținutul semantic, nu și formele ilocutionare, nu și mișcarea discursivă în care sunt înscrise ele, nu și orientarea preferențială a macroactului conversațional original, atunci *insula textual*¹ citată va fi mult redusă din punct de vedere comunicativ în comparație cu realizarea ei de origine.

Discursul citant se caracterizează prin asimetrii acționale puternice, prin absența unei progresii a topicului discursiv, prin necooperare și nepreferențialitate.

3. Fenomenul de imbricare a secvențelor citate în discursul citant

Un alt caz, situat aproape de limita citării, în care nu se poate vorbi de prestrare la nivelul *insulei textuale* citate a organizării preferențiale originare, este următorul:

- (2) **1A:** [am dat mai mult pe spirulină _sunt _trei pe mii care are aia nu-i ajunge decât două săptămâni i-a dat i-leciti n-am în eles de ce i-a dat (xxx) una la două zile i-a dat una la două zile
2B: bine că zice că dacă e ti hipotiroidian îi afectează : memoria și a a [este
3A: [da. da.
4B: și a a e uit -te la mi[ne
5A: [b rbați-miu nu tie nici câți ani are nici câți ani am eu nici de câți ani sîntem că s –
6B: [a a e
7+A: că s tori și mie nu [deci
B: [eu
+A: nu poate să re în chestii de astea d :
B: eu nu mai da a a este. nu mai pot re i[ne (xxx)
A: [nu tie anu de na tere al /copchilului/ nostru

(IVLRA, p. 84)

În cazul în care vorbim de pierderea orientării preferențiale originare a secvențelor citate (cf **2B**), atunci aceasta ar putea fi explicată prin depersonalizare. Din secvența citată au fost scoși indicii de subiectivizare, enunțul fiind construit la persoana a doua generică (*zice că dacă*

¹ Sintagma apare la Maingueneau (2008).

e ti hipertiroidian î i afectează memoria). Vocea citat nu aparține unui enunțator cunoscut. Oricine din comunitatea evocată în discurs – aici comunitatea personalului medical – ar fi putut da glas coninutului semantic citat, iar semnificația comunicată este standardizată.

În cazul în care considerăm citarea este mai curând o formă retorică a locutorului de a introduce în conversație un coninut propozițional la care aderă, dar care nu îi aparține, atunci nici nu mai putem vorbi de o eventuală orientare preferențială a secvenței citate. Privit astfel, DC este un discurs imaginat de vorbitor, „construit” și neautentic, iar nu un discurs real care este raportat. Prin urmare, discursul citat din acest exemplu nu are paternitate, dar în schimb are autoritatea și prestigiul amnuntului tipic relevant.

Prin DC se lansează un format acțional constituit din două pri: observație¹ sau amnunt (tipic) – exemplificare amplificată aici de acord², unde a doua parte este realizată la nivelul discursului citat (cf. *i a a este*), obținându-se astfel imbricarea secvenței raportate în actul de enunțare. Acest design acțional format din observație enciclopedică – acord total este parte integrantă dintr-o mișcare discursivă supraordonată, și anume de lamentare și colamentare. Intuitiv vorbind, și aceasta deoarece ne lipsesc date precise despre macroactul discursiv de lamentare în spațiul românesc de comunicare, subsecvența observație (enciclopedică relevantă) – exemplificare se înscrie curent în practica lamentării cotidiene neritualice. Ambele secvențe sunt supradeterminate prin preferențialitate maximă. Interlocutorul se încadrează imediat în tiparele acționale prefigurate de enunțator.

Astfel, putem conchide că elementele pragmatice de legătură între cele două discursuri, între DC și DC, în afara vocii raportoare (aici încarnată de locutorul **B**), sunt valoarea acțională și gradul de preferențialitate al enunțărilor față de aceste proiecte conversaționale.

4. Întrepunderea ilocuționarului cu narativul

Citările din secvența (3) se apropie de cele din exemplul anterior. Aici ele reprezintă gânduri „scoase la lumină” de enunțator din vorbirea sa interioară (Friedrich 2001). În acest context, ar fi prea mult să susținem că există o anumită orientare preferențială la nivelul discursului citat care s-a fi fost moștenit din discursul original, din moment ce acesta este o vorbire interioară și cele două – discursul original și discursul citat – se contopesc. Cum forma ilocuționară este o constantă universală a enunțurilor, acomodarea ilocuționară transdiscursivă a replicilor citate, acomodarea ilocuționară între DC și DC, se face, în unele cazuri, chiar și în absența clară a marcurilor lingvistice care să indice tipul de formal unităților de conversație citate. Relaționarea marcată a citării cu discursul-gazd (DC) este un semnal de declanșare a procesului de acomodare ilocuționară. Acesta este cazul scurtei secvențe citate de la (**10B**) (cf. *i-am zis: Gata!*)³. Numai la nivelul interpretării globale a întregii secvențe, *Gata!* reprezintă prima parte a unui proiect acțional reprezentat de perechea luare de decizie (promisiune) – acord/ acceptare sau conformare. Această interpretare apare numai în urma interpretării macrosecvenței. Deși insula citată prestează intonația exclamativelor, dar fiind de dimensiuni

¹ În literatura de specialitate de limbă engleză, termenul este de *noticing*.

² Secvența se apropie de acordul amplificat (Teftescu, Ariadna, 2007, *Aspecte pragmatice. Incursiuni în limba română actuală*, București, Editura Universității din București, p. 189-204).

³ Am notat ortografic secvența, iar nu cum apare în transcriere, din necesități de subliniere a particularităților ei ilocuționare, care sunt mai ușor de citit în forma scrisă.

foarte mici, ambiguitatea ac ional este foarte mare. Prin urmare, modalitatea exclamativ a semnalului adverbial *Gata!* este configurat ca decizie la nivelul lui DC.

Secven a citat de la (4A) are topica specific unui act verbal de tip întrebare (disjunctiv , prefa at de un marcator discursiv ce se poate combina cu astfel de enun uri – *b i, da’...* – i cu o curb intona ional urc toare specific). De de la 4A nu mai trebuie interpretat i acomodat ac ional deoarece conturul intona ional al întreb rii este p strat, expresia lingvistic a cit rii este mai mare i structura disjunctiv , de asemenea, ajut la interpretare.

- (3) **1A:** au fost ni te fazi cari
.2A: a nu cî am avut î zili_n cari + zi. dragî + nu ajungea un pachet di
cafea di_ sta mic. tii?
3D: a a do mult? poati
4A: da. pâi era cu ea în bra i **b i da’ tia vin la noi numai ca sî bea cafea**
++ **sau** +++ i când s-o r rit cafelili i + alti alea =
5D: = n-au mai venit
6A: au început sî disparî pi rînd pi rînd. [...]
7A: luam un suc luam o beri dacî mâncam mi_era nu tiu cum î [xxx].
8B: am v zut cî tot ajung la fundu’ sacului
9A: i-atuncea nimeni n_avea bani di_mprumutat sau de_asta. di genu’ sta.
tii?
10B: _am zis <Î **gata** > +++ au venit la_nceput o s pt mânî sau sau dou
n-au mai scos nici m car o [xxx] i treptat + au renun at.
(C r u u, p. 121)

Discursul citat, construit dup tiparul ac ional întrebare i r spus, de la 4A, în care r spusul este implicit (glosabil prin „Da, vin la noi din interes, numai ca s bea cafea”), va impune constrângeri asupra discursului citant, care, din punct de vedere ac ional, este modelat ca secven de relatare¹. El influen eaz continuarea relat rii i chiar selec iile frazeologice i lexicale de la nivelul discursului citant.

A doua structur ac ional de la nivelul discursului citat de care am pomenit mai sus – este vorba de perechea decizie (promisiune) i respectarea ei (cf. 10B) –, structureaz întreaga relatare de la nivelul discursului citant. Astfel, cele dou discursuri sunt interrela ionate la diferite niveluri i pe diferite „distan e” discursive; insulele citate sunt un ferment pentru relatare i repere de structurare cronologic a evenimentelor narate. Aceasta face ca narativul din discursul citant s se organizeze în dou p ri, i anume în ce s-a întâmplat înainte de decizia luat în forul interior i dup aceasta. Putem conchide c materialul ilocu ionar de la nivelul secven elor citate se transform în narativ, în sensul c ele vor fi în continuare dezvoltate narativ de discursul citant.

5. Continuarea valorilor ac ionale dintr-un tip de discurs în altul

Exemplul (4) îl consider m tot un caz limit , în care discursul raportat reprezint o evocare vag a propriilor gânduri, cu o invita ie adresat interlocutorului de a completa golurile de con inut cu date contextuale i enciclopedice (1D). Toate interven iile enun iatorului D denot nepreferen ialitatea.

¹ Secven a de relatare nu mai este alc tuit binar i presupune mai multe interven ii verbale.

- (4) **1D:** n-ai gr tar, n-ai:: (AK) adic n-ai priveli te, n-ai nu tiu ce, ai gr tare::, oameni, ocupa ii, chestii::, se d programe:: Adic NU i se d program da::
în elegi ce vreau sa zic
2A: e program colectiv.
3D: Da, e program colectiv
4A: de tab r
5D: e clanu a a:
6A: program de tab r
7D: da, mai mult sau mai pu in de tab r . i e:: ##### nu e < p genu nostru
>

(corpus personal)

Dac în exemplul (2) acomodarea ilocutionar a secvenei citate se facea dinspre discursul citat, care coninea reluarea unei avertizri medicale, înspre discursul mai mare, citant, care îi „ducea mai departe” sau îi complinea for a ilocutionar printr-o aprobare, aici acomodarea ilocutionar are alt parcurs. Ea se efectueaz dinspre discursul citant înspre discursul citat. Îndemnul enunțatorului principal (**D**) dat interlocutorului s u ca acesta s -i deduc i citeze propriile idei se realizeaz prin practica conversa ional pe care P. Brown i St. Levinson o numesc comutarea centrului deictic personal (*personal deictic center switch*) sau, spus în termenii limbajului familiar, prin practica „ghicirii” gândurilor celuilalt. Invitat s o fac de c tre locutorul **D** (cf. **1D**), interlocutorul, aici **A**, caut s formuleze gândurile celuilalt, s p trund în universul lui mental, s aproximeze. Discursul citat este, prin urmare, undeva la grani a destul de sinuoas dintre citare a vorbirii interioare i deduc ie. Discursul citant este acela care, paradoxal, invadeaz în universul discursului citat prin interven iile extrem de suportive ale interlocutorului **A**, care se las antrenat de această practic conversa ional .

Discursul citant este dominat de nepreferen ialitate. Întâlnim atenu ri prin recursul la formul ri vagi i la îngr ditori (*N-ai nu tiu ce; oameni, ocupa ii, chestii; se d (sic!) programe; e clanu a a...; nu e genul nostru*). Acele secven e pe care am îndr znit s le interpret m ca discurs raportat, extinzând foarte mult accep iunea termenului astfel încât s acopere i fenomenul limbajului interior, aici, în ipostaza de autocitare i heterocitare, ajung s fie dominate de nepreferen ialitate fa de alinierea într-un act de relatare, nepreferen ialitate care se extinde dinspre discursul-gazd (DC) înspre cel g zduit (Dc). Vorbitorului principal, **D**, „i se scot cuvintele din gur cu forcepsul”. Interven iile lui **D** corespund unui locutor necooperant, ele fiind o bun exemplificare pentru ceea ce H. P. Grice ar numi situa ia de ciocnire între Maxima Calit ii i a Cantit ii (Grice 1978). Replicile de citare prezumptiv ale lui **A** sunt suportive i redresante, având un efect ac ional reparatoriu pentru actul de relatare.

Uneori preferen ialitatea sau nepreferen ialitatea discursului citat influen eaz cursul pe care îl ia preferen ialitatea în discursul citant. Este ceea ce se întâmpl în urm torul e antion de conversa ie:

- (5) **1 A:** i ai f cut ceva planuri?
2 D: N-am f cut. Las -m -n pace ++ **c ea nu mai are bani** p i cred i eu dac i-au dat ai ei nou sute de euro (xxx)
3 A: Bine da' trebuie s ai i tu planuri pentru tine un pic, la o ie ire: ceva
4 D: o s fac. eu tot încerc s trag da' nu: tiu. m-am gândit i la: (xxx) o s
fac. (corpus personal)

Unitatea conversatională citată, care se află în culoarul al doilea, reprezintă relatarea respingerii unei oferte implicite, ce – ne imaginăm aici – în discursul original, ar fi constat din faptul că locutorul **D** i-ar fi propus cuiva să se meargă undeva, în vacanță și ar fi primit un refuz în care se invocă lipsa banilor. Neplăcerea față de respingere resimțim atunci, mai demult, de **D**, locutor în ambele discursuri, se transformă acum, în discursul citant, într-o dezalinare evidentă a lui **D** față de actul verbal de a răspunde la o întrebare pe această temă, dar și o dezalinare față de actul verbal original, consumat cândva, într-un moment anterior. Orientarea nepreferențială care apare la nivelul discursului citant se datorează istoriei conversaționale a acestui topic. Discursul citat este asemenea unei breșe prin care putem pătrunde în această istorie. Indicii structurali ai nepreferențialității de la nivelul discursului citant sunt: *construcția de amânare* sau chiar de respingere a întrebării adresate de **A** (*las -m -n pace*), *construcțiile de elaborare* care indică strâmbătatea încercării de a rezolva problema (*eu tot încerc să trag; m-am gândit și la...*), și cea de *deresponsabilizare* (*eu încerc..., dar nu știu...*). De asemenea, citarea (*ceea nu mai are bani*) este tot o strategie a lui **D** prin care se deresponsabilizează de sarcina organizării unui program de vacanță.

Interpretarea secvenței ca un vehicul pentru realizarea unei macroacțiuni verbale presupune o prelucrare a tuturor formelor ilocutionare care se întrepunctează și identificarea corectă a scopului lor ilocutionar, care adesea este ascuns din pricina caracterului indirect al formelor sau din pricina caracterului polifuncțional al acestora.¹ Altfel spus, valoarea macroacțională poate să nu corespundă valorilor ilocutionare subiacente, iar acestea se află într-o permanentă transformare prin raportarea la scopul conversațional vizat în ultimă instanță de locutori. De aceea întregul secvențial este structurat pe formatul întrebare – răspuns, cu o vâdită tendință spre nepreferențialitatea de a răspunde, intervențiile din culoarele trei și patru formează împreună o postsecvențială a cărei rol este de a *remedia* nepreferențialitatea și de a orienta întregul flux conversațional către o structură acțională formată din îndemn (sau sugestie din partea lui **A** că **D** să întreprindă ceva) și promisiunea *contre-coeur* (că **D** o va face). Prin urmare, la (5), asistăm la o acțiune conversațională mai complexă decât o simplă serie de întrebări și răspunsuri.

6. arjarea preferențialității discursului citat sub presiunea discursului citant; *sermocinatio*

Unul dintre cele mai importante mecanisme ale unei interacțiuni verbale este acela prin care se asigură adiacența replicilor. Adiacența este totodată un aspect firesc de care preferențialitatea nu se poate împlini. Exemplul de mai jos conține povestirea unui banc realizat în vorbire directă. Discursul citat menține și chiar exploatează regula conversațională de a exista întotdeauna cineva care este *următorul* (cf. eng. *the next*), a a încât golurile dintre replici să fie evitate pe cât mai mult posibil.

¹ Secvența de vorbire indirectă *ceea nu mai are bani* poate primi o interpretare ilocutionară multiplă: în discursul original este un *refuz* sau o *lamentare* față de care organizarea preferată ar fi spre o *co-lamentare* sau spre o replică care să trădeze *compasiunea*. Replica, defazată în timp și spațiu, pe care o primește în DC vocea citant (*P și cred în eu, dacă i-au dat ai ei nou sute de euro...*) indică o dezalinare. Începutul că o intervenție de compasiune, ea este în esență o ironie și o respingere tardivă a *lamentării*.

- (6) **D:** hai s v spun un banc cu pierdutu. într-o sec ie un poli ai. se bag trei într-o camer stinge c pitanu lumina **pac trebuie s -mi spune i unde s-a dus lumina.** <_R b tu tii? nu tiu. tu tii? nu tiu. tu tii? nu tiu.> v dau dou s pt mîni acas dup dou s pt mîni veni i înapoi **dac nu-mi spune i unde: s-o dus lumina v dau afar . trec dou s pt mîni vine primu. no UNDE s-o dus lumina. nu tiu. afar . al doilea. tu? UNDE s-o dus lumina. nu tiu. afar . tu?** <_{IM, J} eu tiu.> **da i zi. CUM ai procedat.** <_{IM, R} m-am dus acas am b tut geamurile-n cuie am b tut u ile-n cuie am stins lumina i-am început s caut.> **i-ai g sit-o?** <_{IM} am g sit-o dom' c pitan.> **UNDE.** <_{IM} în frigider.> ((rîs)) <@ a a i tu. ai pierdut toat ziua de sîmb t .> o mai g se ti? <@ în frigider.>

(IVLRA, pp. 121-122)

Discursul-gazd (DC) are designul *relat rii*, iar discursul citat (Dc) este structurat pe tiparul interogatoriului (întrebare i r spuns). Amîndou discursurile afi eaz o orientare pozitiv spre inte lor ac ionale vizate. Marcatorul discursiv de indicare a inten iei de relatare i de implicare *hai!*, formula de ini iere a relat rii *hai s v spun*, rîsul i rostirea pe zîmbet de la final, chiar i finalul u or moralizator i comic spre care pragamtemul *a a i tu* orienteaz atest o preferen ialitate spre structura de relatare. *Dac* locutorul ar fi ales o cale mai sinuoas , în care ar fi început, s zicem, cu elemente lingvistice de amânare a relat rii („Ar trebui s v zic un banc, dar nu tiu sigur dac ave i timp s -l asculta i. În fine..., într-o sec ie, un poli ai...”) atunci secven a de relatare ar fi fost dominat de nepreferen ialitate.

Preferen ialitatea discursului citat spre formatul interogatoriului se poate sus ine prin ritmul alert al replicilor, f r s mai punem la socoteal c ea este asigurat i contextual. Este vorba de un interogatoriu într-un spa iu mai mult sau mai pu in cazon. Structura de întrebare i r spuns este parodiat aici din inten ia de a ob ine umorul. Exagerarea acestui format ac ional are rolul de a prezenta mai viu, de a teatraliza. Conform taxonomiei figurilor retorice, avem aici figura numit *sermocinatio*, adic dialogul imitativ folosit ca instrument de caracterizare a personajelor. Putem astfel spune c preferen ialitatea este arjat la nivelul discursului citat.

Modificarea subtil a preferen ialit ii sau a valorii ilocutionare care apare la nivelul discursului raportat se poate face p strînd anumite limite. B nuim c nu se poate inversa direc ia orient rii secven ei citate, în m sura în care vorbirea citat o mai indic , f r o denaturare voit a întregii ei semnifica ii i f r o neconformare de un anumit tip la maxima Calit ii. Îns majoritatea modific rilor observate de noi la valorile ac ionale de la nivelul discursului citat sunt f cute din necesit i retorice i narrative; ele se încadreaz în clasa actelor de vorbire din care ar fi f cut parte, la origine, i actul de vorbire reluat prin citare. Totodat , for ele ilocutionare ale întreb rilor i r spunsurilor structureaz mininara iunea bancului.

Într-un fragment dintr-o secven de bârf ca cea de la (7):

(7) **1A:** nu tiu despre ce vorbeam da: dan nu mai este ce-a fost.#[vine

2B: [nu mai e ce-a fost.

3A: vine la doi pe la vic în CAmer **i-i spune c sînt O ((rug tor))** <_{IM} va:i sînt un cer eto:r>

4B: :: **D -MI. ((rîde))**

5A: **i vic spune** <_{IM} e ti un cer etor> **i el** <_{IM} da:>. **((rug tor))**<_{IM} ave i s -mi da i i mie juma de pîne:> ## **i vic DA # ((rug tor))**<_{IM} i o tem la ce ne:>

6B: îmi PLAc de el. (xxxxxxxx) **CUM** adic <_F stai un pic c m enervez. **CUM** adic . o tem rezolVAt >?

7A: _p da:>. p i dac vii la doi pe jumate doar n-o s mai stai (xxxxxx)

8B: i?

(IVLRA, p. 59)

vocea citat este imitat colectiv (cf. 4B), realizându-se o *sermocinatio*. Presupunem că, în discursul original, locutorul-personaj, Vic, performează un act de cerere în care este înscris o orientare nepreferențială față de acest proiect, conform practicii conversaționale curente și recomandate cultural: marcatorul discursiv interjecțional *vai!* (cf. 3A) este un semnal clar al nepreferențialității, intonația rugătoare, autodenigrarea dusă la maxim pentru a capta bun voia interlocutorului (*sunt un ceretor!*), amânarea cererii esențiale („Da îmi rezolvarea temei!”) prin punerea în prim-plan a unei cereri mult mai ușor de satisfăcut („Da îmi ni te pâine!”) etc. Sub presiunea raportării, structura acțională de cerere și oferta discursului original este arjată în discursul citat și devine o structură de *cerire* și *dare* sau, ca să folosim termenul colchival specific spațiului cultural românesc, *dare* „*de mil*, *de sil*”. Designul acțional al discursului citat este împins înspre valorile cele mai accentuate din categoria actelor comisive pentru a participa la relatare, unde relatarea este la nivelul lui DC, fiind macrosecvența care înglobează DC.

7. Concluzii

Discuțiile ample referitoare la problema împletirii vorbirii directe cu vorbirea indirectă s-au axat pe aspecte lingvistice, urmărind schimbările la nivelul pronumelor, timpurilor și persoanei verbului.¹ Concluziile generale arată că de întrepătrunse sunt cele două forme de discurs. Analiza raporturilor ilocutionare și macroacționale nu a fost însă tot atât de mult cercetată. Ceea ce am dorit să arătăm aici este tocmai faptul că unul dintre lianturile între cele două discursuri îl poate constitui și designul acțional al fiecăruia, esența de formă ilocutionară dintre cele două discursuri, formă care fie se influențează reciproc, fie prind într-un discurs în altul, unindu-le. Cazurile de întrepătrundere acțională și ilocutionară între Dc și DC probabil că au o varietate mult mai mare decât cea descrisă de noi aici. Relațiile din perspectivă acțională între Dc și DC prezentate aici sunt:

- (i) secvența din Dc este acomodată ilocutionară la valoarea acțională cea mai mică, aceea de asigurare, sub presiunea DC, unde DC are o pregnantă orientare nepreferențială pentru activitatea de rezolvare a unei probleme (cf. (1));
- (ii) orientarea spre nepreferențialitate din DC se regăsește în Dc (cf. (4));
- (iii) proiectul acțional din Dc este complinit lingvistic în DC (cf. (2));
- (iv) proiectul acțional din Dc influențează structurarea narativului din DC (cf. (3), (6), (7));
- (v) prezentarea hiperbolizată a proiectului acțional din Dc sub presiunea actului de relatare, *recte* sub presiunea lui DC (cf. (6); (7)).

În concluzie, designurile acționale ale celor două discursuri, Dc și DC, interrelaționează.

¹ A se vedea discuțiile de la Băloiu (2004), Maingueneau (2008), Măgureanu (2008), de exemplu.

SURSE

C r u u = C r u u, Lumini a (coord.), 2005, *Corpus de limb ă rom ă n vorbit actual*, Ia i, Cermi.
IVLRA = Ionescu-Rux ă ndoiu, Lilliana (coord.), 2002, *Interac iunea verbal ă în limba rom ă n actual*.
Corpus (selectiv). Schi ă de tipologie, Bucure ti, Editura Universit ă ii din Bucure ti.

BIBLIOGRAFIE

- B l oiu, Cezar, 2004, *Discursul raportat în textele dialectale rom ă ne ti*, Bucure ti, Editura Universit ă ii din Bucure ti.
- Brown, Penelope & Levinson, Stephen C., 1987, *Politeness. Some Universals in Language Usage*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Grice, H. Paul, [1978], 2001, „Further Notes On Logic And Conversation”, în *Pragmatique et Théorie d el'énonciation. Cloix de textes*, Vlad Alexandrescu (coord.), Bucure ti, Editura Universit ă ii din Bucure ti, p. 438-451.
- Friedrich, Janette, 2001, „La discussion du langage intérieur par L. S. Vygotskij”, în *Langue française*, vol. 132, nr. 1, p. 57-71.
- Mangueneau, Dominique, 2008, *Lingvistic ă pentru textul literar*, Trad. Ioana-Crina Coroi, Nicoleta Loredana Moro ă n, Ia i, Institutul European.
- M gureanu, Anca, 2008, *La structure dialogique du discours*, Bucure ti, Editura Universit ă ii din Bucure ti.
- Schegloff, Emanuel, A., 2007, *Sequence Organization in Interaction. A Premier in onversation Analysis I*, New York, Cambridge University Press.
- Wilson, Deidre & Sperber, Dan, 2008, “Relevance Theory”, în Laurence R. Horn & Gregory Ward, *The Handbook of Pragmatics*, Blackwell Publishing, p. 607-632.

PREFERENCE AND ILOCUTIONARY ACCOMODATION IN VERBAL INTERACTION

(Abstract)

The study describes the phenomena of the interrelation between direct speech and indirect speech in spontaneous verbal interactions. One of the links between the two discourses is the illocutionary profile that emerges from the interrelationship between the cited discourse and the citing discourse . In this analysis the notions of *preferentiality* (Schegloff 2007), and of *illocutionary accommodation* are used. The first notion is employed because it is developed in the conversation analysis framework and it has the advantage of providing the technical tools needed for the investigation of the gricean principle of cooperative communication. *Illocutionary accommodation* is a term which we introduce, inspired from the term of presuppositional accommodation. We understand by *illocutionary accommodation* the actional design emerged from the interrelation of the illocutionary forces of the two discourses, the cited discourse and the citing discourse. We noticed and described cases such as: a certain speech act begins in the cited discourse and is fulfilled in the citing one; the orientation towards dispreference manifested in the citing discourse is reconstructed also at the level of the reported speech; the actional design from the reported discourse influences the way in which the telling is structured in reporting discourse etc.